

Таким чином, питання щодо стану соціальної безпеки, як однієї зі складових національної безпеки, є надзвичайно актуальним для України на сучасному етапі розвитку.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
3. Сучасний тлумачний словник української мови. [Текст] - К.:Кобза, 2005. – 544с.
4. Рудніченко Є. М. Загроза, ризик, небезпека: сутність та взаємозв'язок із системою економічної безпеки / Рудніченко Є. М // Економіка Менеджмент Підприємництво. - № 25 (I) / 2013 - С. 188-195.
5. Доповідь ПРООН про стан людського розвитку 2016 році [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2017/03/30/too-many-lives-scarcely-touched-by-human-development-progress-un-report-finds/>
6. Ільчук Л. Основні загрози та пріоритети соціальної безпеки в Україні [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26802/18Ilchuk.pdf?sequence=1>
7. Експресо. Український інформаційний медійний портал [Електронний ресурс].- Режим доступу : http://espresso.tv/news/2016/10/09/riven_bidnosti_v_ukrayini_zris_vdvichi

УДК 338.2:330.3

ПАРТНЕРСТВО МІЖ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОСВІТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ

Г. В. Карп

Міністерство енергетики та вугільної промисловості України

Нафтогазова промисловість України відіграє важливу роль не лише у складі вітчизняного паливно-енергетичного комплексу (ПЕК), а й усієї економіки загалом. Забезпечення достатнього рівня розвитку нафтогазового комплексу (НГК) виступає необхідною умовою стабільного розвитку країни, оскільки окрім комерційної діяльності, підприємства цього комплексу відіграють важливу соціальну роль, забезпечуючи населення, бюджетні

установи та комунальних споживачів природним газом за цінами, що встановлюються державою. Проте обмеженість власних енергоносіїв ставить країну під загрозу залежно від їх зовнішнього постачання, що спричиняє не тільки економічну, а й політичну дестабілізацію. Зважаючи на стан галузей вітчизняного господарства при умові браку продуктів паливно-енергетичного комплексу, перспективи функціонування сучасного нафтогазового комплексу України є доречними.

Нині у галузях нафтогазового комплексу ще зберігаються умови господарювання, не адекватні принципам ринкової економіки, діє низка чинників, що негативно впливають на функціонування і розвиток НГК. Відтак серед основних чинників, що стримують розвиток комплексу, можемо визначити такі:

- відставання розвитку сировинної бази (через недостатність інвестицій мають місце недостатні обсяги розвідувального буріння, сейсмозв'язки; приріст розвіданих запасів не компенсує навіть їх поточний видобуток; зростання витрат на освоєння сировинної бази видобутку вуглеводнів);

- зависока залежність вітчизняного паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) від постачання енергоносіїв з однієї країни – Росії, або через її територію, що створює загрозу монопольного диктату цін на енергоносії та умов їх постачання;

- недостатність фінансового, інвестиційного та науково-технологічного забезпечення (зокрема, обсяг фактично здійснених інвестицій не дозволяє компенсувати вибуття виробничих потужностей);

- значний знос основних виробничих фондів (близько 60%, що є зависокою величиною);

- деформація співвідношення цін на взаємозамінні енергоресурси;

- нереалістичність політики середньострокового планування та прогнозування в ПЕК;

- відсутність розвинутого і стабільного законодавства, що враховує повною мірою специфіку функціонування підприємств НГК.

Стрімка зміна інституційної структури енергетичних ринків із переважанням ліберальної концепції, посилення політики диверсифікації постачання енергоносіїв, розвиток транспортної інфраструктури призвели до зміни механізму ціноутворення на ринках енергетичних ресурсів, зокрема природного газу та електроенергії.

Ринок природного газу є однією з найважливіших складових паливно-енергетичного комплексу, стан розвитку якого впливає на рівень енергетичної безпеки кожної країни, відображаючись на рівні її політичної та економічної незалежності.

Тому в умовах ринкової економіки надзвичайно актуальною є стратегія реформування нафтогазового комплексу. Для зміцнення енергетичної безпеки,

забезпечення економіки країни енергоносіями та запобігання виникненню кризових ситуацій на ринку нафтопродуктів необхідно створювати стратегічний резерв нафти, сприяти функціонуванню справді лібералізованого ринку природного газу тощо.

Для з'ясування стратегічних напрямків розвитку нафтогазового комплексу в Україні розроблена ціла низка теоретико-методологічних підходів до визначення інноваційного потенціалу національного ПЕК, зокрема, визначення базових інновацій технологічного прориву у галузі. Кризовий стан ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів істотно впливає на енергобезпеку держави, темпи та напрямки розвитку фактично усіх галузей матеріального виробництва. Асортимент продукції нафтопереробної промисловості надзвичайно широкий. Важливе місце серед різноманітних продуктів галузі займають палива, оливи, мастила, присадки, каталізатори та інгібітори корозії. Зростаючі вимоги споживачів до продукції, яка виробляється на підприємствах галузі, є рушійною силою світової нафтопереробної промисловості.

Провідне місце серед чинників, від яких залежить надійність економічного розвитку України, належить проблемі забезпечення виробництва та соціальної сфери паливно-енергетичними ресурсами.

У якості стратегічних напрямів слід визначити наступні завдання розвитку нафтового комплексу України, зокрема:

- стабільне, безперебійне й економічно ефективне задоволення внутрішнього й зовнішнього попиту на нафту та продукти її переробки;
- забезпечення стабільно високих надходжень до консолідованого бюджету;
- забезпечення політичних інтересів України на світовій арені;
- формування стійкого платоспроможного попиту на продукцію супутніх галузей економіки (обробної промисловості, сфери послуг, транспорту тощо).

Прогнозоване зростання світових цін на нафту та природний газ відбувається в умовах відносно стабільних цін на вугілля та ядерне паливо, що підвищує конкурентоспроможність гідравлічних, атомних і теплових електростанцій, які працюють на вугіллі та стимулює розвиток нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії. Тому перевага у структурі палива для виробництва енергії в Україні надаватиметься власному урану та вугіллю, що забезпечить певну стабільність паливної складової на електричну енергію та підвищить рівень енергетичної безпеки країни.

Водночас відставання темпів зростання цін на електричну енергію від цін на природний газ та нафту створює економічні умови для використання електричної енергії замість природного газу та мазуту у системах промислового та побутового теплозабезпечення.

З метою оптимізації режимів виробництва електричної енергії та підвищення коефіцієнта використання потужностей атомних енергоблоків

шляхом збільшення споживання електроенергії в години «нічного провалу» доцільно поетапно замінювати газовий нагрів системами акумуляційного електронагріву, які є споживачами-регуляторами, забезпечивши оптимальне управління зонними та диференційованими тарифами на електричну енергію. Це дозволить суттєво знизити обсяги споживання природного газу на потреби опалення.

Науково-методичний супровід реалізації основних стратегічних напрямів здійснюється на основі залучення всіх зацікавлених інституцій регіонального розвитку, громадських організацій, представників бізнесу, зокрема Інституту економіки та управління в нафтогазовому комплексі Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, який повинен стати елементом механізму впровадження і підтримки нового типу відносин між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та представниками неурядових кіл (бізнесу, науки, громадськості) і виконувати функції посередника між регіональними органами державної влади та недержавними установами під час реалізації дієвої регіональної політики держави. Як позитивний приклад можемо назвати візит делегації ІФНТУНГ в 2016 році до міністерства палива та енергетики для участі у формуванні стратегічних напрямів розвитку НГК для прориву у видобуванні власних нафти і газу.

Слід підкреслити і результативність доповіді вчених ІнЕУ ІФНТУНГ на слуханнях в комітеті палива та енергетики Верховної Ради в червні 2015 року щодо формування нової політики у розподілі рентних платежів між бюджетами різних рівнів. За результатами даних слухань, депутатами ВР ініційовано створення закону «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 7-8, ст.49)», ухвалений Верховною Радою 20 грудня 2016 року №1793-VIII, який підписаний Президентом України і буде введено в дію з 01 січня 2018 року. Документом передбачається спрямування 2% рентної плати до обласних бюджетів, 2% – до районних і 1% – до бюджетів місцевого самоврядування за місцем розташування (видобутку) відповідних природних ресурсів. Виняток становлять бюджети міст республіканського та обласного значення і бюджети об'єднаних територіальних громад, які отримують 3% відповідно. 95% рентних платежів надходитиме до загального фонду державного бюджету.

Окремої уваги заслуговує науково-дослідна робота науковців Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, за участю та під керівництвом яких ведуться розробки для потреб нафтогазового комплексу. Так, протягом останніх років виконувалася науково-дослідна робота «Науково-організаційні засади нарощування видобутку вітчизняних нафти і

газу та диверсифікації постачання енергетичних ресурсів для підвищення енергетичної безпеки України» та забезпечення виконання Стратегії сталого розвитку «Україна-2020».

Також активна участь членів відділення «Економіки нафтової та газової промисловості» УНГА у пропаганді наукової думки з настановами до прикладних проблем нафтогазової галузі, дає основи стверджувати про існування сучасного осередку економічних досліджень в галузі. Цим зумовлено широке членство у редакційних колегіях фахових наукових журналів: «Нафтогазова галузь України», «Науковий вісник ІФНТУНГ», «Регіональна економіка», «Інноваційні технології», «Інтелектуальна власність».

Безперечно наукова та суспільна діяльність науковців має бути спрямована на удосконалення структури управління вітчизняним нафтогазовим комплексом з метою оптимізації витрат і більш чіткого розподілення функцій між відповідними організаціями та установами, згідно уточнених стратегічних напрямів. Широке впровадження наукових розробок, які ґрунтуються на принципах оптимізації, відповідності, взаємовигоди, інтеграції, професіоналізму та максимальної вигоди, як новітнього бачення цілеспрямованого впливу на цей процес, мало би широкомасштабний позитивний результат для галузі загалом, та для окремих підприємств зокрема.

Саме співпраця між міністерством енергетики та науковою установою ІФНТУНГ дозволить розробити шляхи підвищення ефективності економічного розвитку НГК.

УДК 620.91(477)

ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМИ ПІДЗЕМНОГО ЗБЕРІГАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

С. В. Король, О. Л. Ярошенко

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
ВРТП «Укргазэнергосервіс» ПАТ «Укртрансгаз»*

Глобалізаційні процеси в економіці проявляються через швидке зростаюче масове виробництво, глобалізацію споживання і торгівлі, винятково широке освоєння нових ринків, появу нових послуг, стирання будь-яких кордонів, ріст обміну товарами, послугами, технологіями між народами. Проте вони зачасту призводять до виникнення протиріччя між ростом економічної сфери та інших сфер людської життєдіяльності, спричиняючи макро- і мікрокризи – нездатність належним чином відповісти на виникнення нового якісного стану соціуму.

Сьогодні існує визнана багатьма концепція зміни взаємодії людства з навколишнім середовищем шляхом інституційних реформ, так звана концепція сталого розвитку, яка отримала широке визнання і поширення серед вчених